

Jaarverslag 2010

tekstuele volledige versie

Voorwoord

Het bestuur van het NMCH stond dit jaar voor een nieuwe uitdaging. De wisseling van de wacht in het gemeentehuis stelde andere prioriteiten en vroeg het NMCH om aanpassing van de prestatieovereenkomst. Het nieuwe gemeentebestuur wil meer inzetten op duurzaamheid en innovatie met als speerpunt energie en energiebesparing. In overleg met de gemeente is onze inzet op deze terreinen versterkt. In dit tweede bestaansjaar van NMCH is op verschillende onderdelen van duurzaamheid flinke vooruitgang geboekt. Veel bewoners, bedrijven, instellingen en scholen hebben de weg naar NMCH gevonden en antwoord gekregen op vragen rond duurzaamheid. Duurzaamheid gaat in de Haarlemmermeer nog een flinke ontwikkeling doormaken, maar er zijn al flinke stappen gezet. NMCH wil in 2011 samen met anderen duurzame ontwikkeling, -energie en -leefstijl nog meer tussen de oren krijgen van bewoners, bedrijven en overheden en dit vooral realiseren door concrete, laagdrempelige acties.

Vanuit mijn positie als voorzitter van deze stichting wil ik alle partners en sponsors hartelijk bedanken voor hun inzet en ondersteuning.

Met vriendelijke groet,

Ger de Jong
Bestuursvoorzitter NMCH

Terugkijken met een kritische blik

Duurzaamheid is vooral oog hebben voor de toekomst, dit kan dagelijkse keuzes en handelingen beïnvloeden. Bijvoorbeeld de wijze van vervoer, zowel bedrijfsmatig als privé. In maart heeft het NMCH een bijeenkomst georganiseerd voor en vooral ook door bedrijven met als thema 'duurzame mobiliteit'. We denken met gepaste trots terug aan deze bijeenkomst in het gemeentehuis, met op het voorplein een keur aan 'groene' vervoersmiddelen. Dat er meer aanbieders van duurzame vervoersmiddelen dan afnemers waren beseffen we, de vele publiciteit na het evenement maakt dit deels goed.

Naast de uitvoering van NME en de gemeentelijke subsidieregeling zijn tal van projecten en acties opgepakt, het schrijven van dit jaarverslag maakt ons dat duidelijk. Door deze veelheid aan projecten en activiteiten is het niet altijd gemakkelijk de uitvoering die kwaliteit te geven die we zelf wensen. NMCH heeft slechts een klein team en een bescheiden budget. Tevens is duidelijk dat het niet altijd te meten is of de activiteiten de gewenste resultaten hebben. Ons doel, duurzaam maken van heel Haarlemmermeer, is groot. Dit vraagt om meer onderbouwde keuzes bij de projecten die helpen dit doel te verwezenlijken zonder het centrum daarmee te veel te vernauwen in haar activiteiten of doelgroepen te verwaarlozen. Dus de diversiteit en hoeveelheid acties, onderwerpen en mogelijkheden heeft ons doen beseffen dat het belangrijk is speerpunten (in onderwerpen en doelgroepen) te benoemen. Dit moet nog verder worden ingebed in onze werkwijze en de uitvoering van de activiteiten.

Ik wil hier nogmaals opmerken dat dit verslagjaar pas het tweede werkjaar van het Natuur en Milieu Centrum is en dat met alle kritische kanttekeningen in gedachte er veel bereikt. Het NMCH krijgt toenemende bekendheid bij bewoners en bedrijven en er zijn vaak positieve geluiden te horen over de persoonlijke en directe werkwijze.

Het financiële jaarverslag sturen we op verzoek na.

Meer informatie over het NMCH vindt u op www.nmch.nl.

Met vriendelijke groet,

*Ruud Maarschall
Directeur*

Speerpunten

Een duurzamer en leefbaarder Haarlemmermeer, daar streeft het NMCH naar. Maar duurzaamheid is een diamant met veel facetten en de mogelijkheden (personeel en financieel) van het centrum zijn beperkt. Daarom is in 2010 in overleg met de partners gekozen voor een aantal speerpunten. Deze zijn: Duurzame energie en energiebesparing, vergroten van- en aandacht voor biodiversiteit in Haarlemmermeer en tenslotte natuur- en milieueducatie voor jong en oud.

Communicatie

Communicatie en PR moeten er voor zorgen dat de speerpunten goed uit de verf komen en dat het NMCH bij steeds meer personen, organisaties en bedrijven bekend is. De website van het NMCH kan gezien worden als de ingangspoort tot het kenniscentrum. Echter de persoonlijke contacten en adviezen zorgen voor ambassadeurs van onze organisatie en zijn daarom van groot belang. En er zijn in 2010 veel persoonlijke gesprekken geweest met vertegenwoordigers van bedrijven en organisaties die zich in Haarlemmermeer bezig (willen) houden met duurzaamheid, maar ook met provinciale en landelijke organisaties. Vanuit de Oekraïne waren er ook dit jaar schoolleiders op bezoek.

In 2010 zijn er ruim 30 persberichten verzonden met een grote variëteit aan onderwerpen, onder andere over subsidies duurzame energie, door ons georganiseerde cursussen en activiteiten, NME, biodiversiteit, groen rijden, mobiliteitsmarkt en zwaluwen. Praktische allemaal zijn ze in één of meer opgenomen of gaven de journalisten gevolg aan een uitnodiging waarna eigen stuk in krant verscheen. De persberichten gaan naar vijf plaatselijke dag- en weekbladen, meerradio/tv en rtvnh. In 2010 hebben verschillende medewerkers aan totaal 8 radio-uitzendingen van Meerradio meegewerkt.

Een mooi voorbeeld van goede publiciteit is de GroenRijden conferentie, deze kreeg zeer ruime aandacht in alle kranten. MeerTV was aanwezig en hebben daar een filmpje van gemaakt (zie www.nmch.nl/duurzamemobiliteit). In twee bladen zijn interviews met Ruud Maarschall over NMCH en haar werk opgenomen, zoals het ledenblad van de Rabobank Regio Schiphol.

Het NMCH is bij vier verschillende organisaties uitgenodigd voor presentaties over Duurzaamheid, over natuur in Haarlemmermeer en over maatregelen op het gebied van duurzame energie. Zie ook onder kopje Duurzame Energie. Daarnaast heeft de bijzondere (financiële) vorm van onze organisatie ervoor gezorgd dat we daar meerdere presentaties/workshops bij andere Duurzaamheidscentra en NMC's hebben gegeven.

Website NMCH.nl

De website is een belangrijk communicatiemiddel voor het centrum, het visitekaartje van de organisatie. In de loop van dit verslagjaar kreeg de website steeds meer inhoud. Toch waren we nog niet tevreden en aan het einde van het jaar werd besloten een verbeterslag te maken. We kregen wel geregeld complimenten over het frisse en moderne uiterlijk, maar de toegankelijkheid kon beter. In begin 2011 krijgt de homepage een nieuw aanzien. In totaal hebben in 2010 meer dan 6.000 unieke bezoekers de website bezocht in ruim 10.000 bezoeken. Of anders, de 191 pagina's van de website zijn in totaal ruim 35.000 keer bekeken. De meeste bezoekers komen uit de regio, daarna het heel Nederland en België. Maar er zijn bezoekers uit bijna alle andere landen van Europa en ook Amerika, Brazilië, China, Australië en Rusland.

Er zijn dit jaar zes Nieuwsbrieven verzonden met aan het einde van dit eerste jaar 700 inschrijvers.

Kenniscentrum Duurzaamheid

Steeds meer bewoners, scholen en bedrijven weten het Natuur en Milieu Centrum te vinden met inhoudelijke vragen. Er is ook veel meer advies gevraagd dan het eerste jaar van ons bestaan. In totaal hebben alle medewerkers samen ruim 1500 telefoontjes beantwoord, van scholen (o.a. over het NME programma), van particulieren en van bedrijven (veelal over duurzame energie en subsidie). Zie ook onder Duurzame Energie. Daarnaast kwamen ook geregeld bewoners langs op het centrum

met vragen over de subsidieregeling. Maar soms kwam een bewoner met een potje met een leuk beestje met de vraag wat er mee te doen of hoe het heet.

De gemeente stuurde consequent bewoners met een vraag over natuur, milieu of duurzaamheid naar ons door.

Duurzame energie en energiebesparing

Bewoners hebben het NMCH dit jaar veelvuldig gebeld met vragen over energiebesparing in de woning en duurzame energiesystemen. We hebben in totaal 1250 vragen over dit onderwerp behandeld. De meeste vragen gingen over de mogelijke subsidies op duurzaamheid, het energiezuiniger maken van de woning en technische vragen over wind- en zonne-energie. Een goede ontwikkeling is dat de vragen complexer worden, dit komt onder andere door de gedegen informatie op de eigen website en de snelle doorklik mogelijkheden naar meer specialistische website. In totaal zijn op dit deel van de site bijna 2000 unieke bezoekers geregistreerd in 2010, met een duidelijke piek rondom 20 februari (Energiemarkt) en 19 augustus (bericht in krant over verhoging subsidiebudget). Een stijgend aantal bewoners blijkt dan ook goed geïnformeerd over de 'standaard' opties zoals dakisolatie en zonnepanelen en wil vervolgens meer weten over innovatieve systemen zoals warmteopslag in 'zeoliet' of de toepassing van 'diepe geothermie' voor een agrarisch bedrijf. Bewoners die telefonische nadere informatie hebben gevraagd zijn zeer positief over de mogelijkheid direct met een expert te kunnen overleggen. Een dergelijk gesprek biedt duidelijk meerwaarde boven passieve informatie op internet. Een enkele keer was het vervolgen een presentatie voor een groep. Een voorbeeld is de presentatie aan een groep van 40 senioren die in gezamenlijk particulier opdrachtgeverschap een nieuwbouwproject willen realiseren. Zij zijn in één avond voorgelicht over de haalbaarheid van energiebesparende technieken en duurzame energiesystemen voor nieuwbouwcomplex. Een andere groep was het Agrarisch Jongeren Kontakt (AJK) Haarlemmermeer. Deze groep van 25 jonge agrariërs uit de regio is op dezelfde wijze voorgelicht over techniek en financiën rondom duurzame energiesystemen voor het agrarisch bedrijf.

Gemeentelijke subsidieregeling Duurzame energie

Het NMCH verzorgde ook dit jaar de communicatie, advisering, inschrijving en een groot deel van de afhandeling van de subsidieaanvragen voor de gemeente Haarlemmermeer. Bij de start van het subsidietraject in februari is een 'Energiemarkt' in Nieuw Vennep georganiseerd waarbij installateurs van onder andere zonnepanelen en windturbines zich aan het publiek presenteerden. De bezoekers konden zich direct vrijblijvend voor de subsidie inschrijven. Deze dag was een groot succes getuige het 'vergeven' subsidiebedrag van ruim 200.000 euro. Halverwege het jaar besloot de raad het subsidiebudget te verdubbelen en heeft ook de provincie een duit in het zakje gedaan door een bijdrage van € 60.000. Daardoor is er geen wachtlijst ontstaan en waren er geen teleurgestelde bewoners.

In 2010 is uiteindelijk ruim 375.000 euro aan subsidies via het NMCH door de gemeente verleend. Hiermee zijn in 2010 in totaal 1026 zonnepanelen geplaatst en wordt in totaal 3.560.000 kWh aan schone elektriciteit opgewekt in Haarlemmermeer. Naast directe verlaging van de CO₂ emissie (2.670.000 kg.) dragen de zonnepanelen ook bij aan de marketing van duurzaamheid in Haarlemmermeer. Geregeld kwam het signaal dat aanvragers zonnepanelen willen omdat burens of verwanten ze ook hebben en zeer tevreden zijn over procedure tot aanschaf via NMCH en de werking.

Het project in cijfers

Verzoeken om informatie (per e-mail, telefonisch, brief en bezoek)	1250
Aantal meldingen voor de subsidieregeling Haarlemmermeer	420
Aantal afzeggingen vanwege: financiering, technische oorzaken of afwijzing verzoek SDE-subsidie	50
Afgevallen aanvragen in verband met termijnoverschrijding na herinnering	86
Afgehandelde aanvragen door NMCH t/m toewijzing van subsidie	284
Aantal verwijzingen naar extra landelijke subsidiemogelijkheden (bijvoorbeeld subsidie zonneboilers via SenterNovem)	353
Aantal Zonneboilers aangeschaft met subsidieregeling Haarlemmermeer	7
Aantal sets zonnepanelen (PV- elektrisch, minimaal 3 panelen per set) aangeschaft met subsidieregeling Haarlemmermeer:	342
Opgesteld maximaal PV vermogen in Wattlek (dit is het elektrisch vermogen dat een paneel afgeeft bij maximale instraling)	219.110 Watt
Totale opbrengst PV-panelen in kWh over gehele levensduur (op basis van 1Wp=0,85 kWh/jaar)	3.560.000 kWh
Totaal vermeden kg CO ₂ dankzij geplaatste PV-panelen over gehele levensduur (op basis van 620 kg CO ₂ per 1000 kWh)	2.670.000 kg

Afgelopen subsidiejaar is gebleken dat de administratie voor de gemeente kan worden gereduceerd. Deze aanpassing wordt meegenomen subsidieronde van 2011. Een tweede leerpunt voor 2011 is de inzet van de marktpartijen voor promotie van de subsidieregeling(-en). Vanuit het NMCH is veel aansporing van de marktpartijen nodig gebleken om hun zonnepanelen in combinatie met de subsidieregeling te adverteren en te promoten. Enkele marktpartijen hebben na tips van het NMCH een zeer grote extra omzet weten te halen.

Een duurzame wijk: Hoofddorp-Oost

Naar aanleiding van een vraag vanuit de wijkraad Hoofddorp-Oost is in 2010 gestart met de opzet van het project verduurzamen Hoofddorp-Oost. De wijkraad uitte de wens voor een informatiepakket voor het nemen van maatregelen ten aanzien van brandveiligheid in combinatie met energiebesparing. Ruim 300 bewoners in de wijk zijn namelijk verplicht tot grootschalige aanpassingen van de woning om deze brandveiliger te maken. Een combinatie van deze werkzaamheden met het energiezuiniger maken van de woning ziet de wijkraad als een grote kans en wil deze graag aan haar bewoners meegeven.

Het NMCH heeft de rol van als projectleider op zich genomen om in samenwerking met de wijkraad, de gemeente Haarlemmermeer, AgentschapNL en Ymere een en ander uit te werken. Doel is te komen tot een kant-en-klaar totaalpakket waarmee de bewoners van de wijk hun woning energiezuinig en brandveiliger kunnen maken. Het betreft een kant-en-klaar pakket van isolatiemaatregelen, aantrekkelijke financiering en uitvoering in één. De energielasten nemen daarmee af en het comfort in de woningen toe.

De officiële start van het project in Hoofddorp Oost staat gepland rond de zomer van 2011. Het project wordt dusdanig van vorm dat het ook in de andere wijken en woonkernen van Haarlemmermeer kan worden gebruikt.

Klimaatbedrijf

Het NMCH heeft dit verslagjaar samen met de partners van de stichting mogelijke kansen voor een duurzaam energiebedrijf in de regio Haarlemmermeer geïnventariseerd. Het doel van deze inventarisatie was zo inzichtelijk en concreet mogelijk de meest kansrijke projecten in de regio Haarlemmermeer benoemen.

Partijen als gemeente, Schiphol, de Meerlanden, Ymere en de Rabobank Regio Schiphol hebben op basis van een vragenlijst een aantal kansrijke en aantrekkelijke projecten ingediend. Per project is in kaart gebracht wat de financiële en milieutechnische rendementen zijn, de mogelijke risico's en welke andere partijen betrokken dienen te worden. Deze gegevens worden in 2011 gebruikt voor het onderzoek naar de meest aantrekkelijke bedrijfsvorm voor het Klimaatbedrijf.

Energiebesparing in het MKB

Het MKB is een belangrijke en waardevolle doelgroep van het NMCH. In het midden en kleinbedrijf wordt veel en vaak onnodig veel energie gebruikt. De streven voor 2010 was het leggen van een stevige basis voor advisering aan het MKB. In de eerste plaats moest de benodigde kennis over de kansen van energiebesparing in het MKB worden verzameld om deze vervolgens beschikbaar te stellen via de website en foldermateriaal. In de tweede plaats moest een netwerk van bedrijven en koepelorganisaties binnen Haarlemmermeer worden opgebouwd. Beide doelstellingen zijn dit jaar ruimschoots behaald.

Direct na de aanstelling van de Projectleider Duurzaamheid in maart 2010 is een samenwerkingsverband opgezet met het Energiecentrum MKB. Dit is een landelijk stichting die zich volledig bezig houdt met het (veelal kosteloos) adviseren van MKB-ers over de kansen van energiebesparing. Via deze stichting heeft het NMCH vrij beschikking gekregen over een ruim aanbod aan foldermateriaal over energiebesparing (verlichting, verwarming, koeling, etc.) binnen een zestal specifieke branches (kantoor, winkels, productie, horeca, etc.). Ook zijn er een aantal zeer handige online mogelijkheden voor berekening van duurzame investeringen en bijbehorende rendementen. Hiermee is het voor MKB-ers mogelijk om in 5 à 10 minuten inzicht te krijgen in de specifieke energiebesparingskansen op het vlak van verlichting, koeling, persluchtgebruik en verwarming. Deze mogelijkheden en veel tips zijn sinds 2010 beschikbaar via onze websitepagina's voor ondernemers.

Op de B2B dagen in oktober in Expo Haarlemmermeer waren we aanwezig met een stand met 'live' advies en de mooi uitgevoerde MKB-folders. In de twee dagen van de B2B dagen zijn veel waardevolle contacten gelegd en adviezen uitgewisseld.

Biodiversiteit

Door de VN was 2010 uitroepen tot het jaar van de biodiversiteit. Dat sloot goed aan bij een van de speerpunten van het NMCH. Het belang van een grote biologische diversiteit voor een duurzame ontwikkeling werd vertaald naar gewone alledaagse soorten. Biodiversiteit stond centraal op onze informatiestand tijdens de Dag van het park. In berichten in de krant werden de bewoners van Haarlemmermeer opgeroepen plant en dier meer ruimte en kansen te geven in eigen leefomgeving, dus de tuin. Daarnaast is er ook dit jaar een inventarisatieproject gestart met niet als doel weten hoeveel van een bepaald soort voorkomt, maar ook verhogen van de bewustwording van die soort in eigen omgeving. Stond vorig jaar de egel centraal, dit verslagjaar werd gekozen voor zwaluwen. In het voorjaar komen de zwaluwen terug uit het verre warme zuiden. Dus de ideale tijd voor het NMCH om te starten met het zwaluwinventarisatie project. Met behulp van folder, poster, website en berichten in kranten en wijkkranten werd iedereen in Haarlemmermeer opgeroepen waargenomen zwaluwen (huis-, oever-, boeren- en gierzwaluw) te melden. Dit aanmelden kon via een speciaal inschrijfformulier op de website, waardoor iedereen zag waar al zwaluwen of zwaluwnesten waren gezien. In totaal zijn er over het hele seizoen ongeveer 200 meldingen binnengekomen, het merendeel via de website. We gaan er vanuit dat niet ieder zwaluwnest is gemeld, maar het was wel duidelijk dat in deze van oudsher agrarische gemeenschap de boerenzwaluw nog steeds het meest voorkomt. En ook dat veel oude bruggen kolonies boerenzwaluwen herbergen.

Natuur- en Milieueducatie

Zoals altijd speelt de uitvoering van Natuur- en milieueducatie (NME) in het onderwijs een grote rol bij de werkzaamheden van het NMCH. Dit verslagjaar was zeer dynamisch door verschillende ontwikkelingen en kwaliteitsslag. Hieronder een overzicht per locatie en onderwerp van de activiteiten voor verschillende groepen in het primair onderwijs (PO). Daarnaast is er dit jaar een grote stap gezet naar de vijf scholengemeenschappen voor voortgezet onderwijs. Daar ging het niet alleen om traditionele NME, maar was duurzaamheid en duurzame energie het uitgangspunt. Vanuit de kinderopvang en naschoolse opvang kwamen vragen over materialen of activiteiten. Met een kleine proef met leskisten voor onderbouw PO bleek dit niet te voldoen voor deze doelgroep. Voorlopig worden hierop geen acties ondernomen. Dit is een groot werkgebied en doelgroep die met huidige bezetting niet op juiste wijze is te bedienen.

NME voor volwassen heeft in 2010 meer vorm gekregen dankzij de nieuwe IVN werkgroep Haarlemmermeer.

Primair onderwijs (PO)

Het 'belevend' leren met hoofd, hart en handen staat centraal tijdens iedere les aangeboden door het NMCH. Naast het uitgebreide NME aanbod op locatie, is er ook dit jaar weer veelvuldig gebruik gemaakt van de leskisten en lespakketten.

Heemtuin De Heimanshof

Op het aanbod van bestaande lessen voor het primair onderwijs op De Heimanshof is een constante kwaliteitsslag van toepassing. Dit jaar hebben de vrijwilligers Gea Scheeper en Mia Klaverstijn gewerkt aan het opknappen van de ontvangstruimte, onder andere door verbeterde inrichting en kleurrijke achtergrondinformatie afhankelijk van thema of seizoen. Dit ter ondersteuning van de geboden lessen. Er worden op deze locatie zes verschillende lessen/speurtochten aangeboden voor alle groepen van het basisonderwijs.

Schoolwerktuinen

In 2010 hebben 16 scholen meegedaan aan het schoolwerktuinproject. Het schooltuinseizoen begon op 10 maart met de schooltuininformatiemiddag voor leerkrachten. Tijdens deze middag krijgen de leerkrachten de gelegenheid vragen te stellen over het begeleiden van de schooltuintjes, ze ontvingen de zaaischema's, de tuinplattegronden, zaden, pootgoed en mest.

Het resterende plantgoed is in de periode tot de zomervakantie bij de scholen bezorgd. Op het schooltuinencomplex van het NMCH is plaats voor drie scholen met in totaal vier groepen. Deze groepen tuinieren onder begeleiding van een NME medewerker van het NMCH. Dit jaar is Moniek Bouwman begonnen als nieuwe medewerkster voor het schooltuinwerk.

De andere scholen tuinieren op schooltuinen rondom de school. Of zoals in het geval van De Floriande Montessorischool bij biologisch tuinbouwbedrijf De Landijn waar een deel van de grond is ingericht als schooltuin. Als proef werd het schooltuinseizoen hier niet afgesloten vlak voor de zomervakantie, maar pas in het oogstseizoen. Na een evaluatie met school en De Landijn is afgesproken dit niet te continueren omdat in de zomer te weinig kinderen 'hun' tuintje hebben bezocht en daardoor veel onkruid de kans kreeg de groenten te verdringen.

Activiteiten op andere locaties

Kinderboerderijen

Dit jaar hebben alle kinderboerderijen in Haarlemmermeer meegedaan met het NME aanbod. Het aanbod is voor groepen van 1-6 van het primair onderwijs. De kinderboerderijen in Hoofddorp en Nieuw-Vennep worden het meest bezocht, dit vooral omdat er veel meer scholen in deze woonkernen staan. In totaal hebben 83 groepen de kinderboerderijen bezocht en een leuk educatief programma gedaan.

Haarlemmermeerse bos

In het Haarlemmermeerse bos zijn drie natuurwandelpaden aangelegd. De vlinder- en insectenroute, de bomenroute en de natuurroute. De lessen voor de routes zijn vooral tijdens het voor- en najaar. De schoolgroepen krijgen vooraf een lesinformatiepakket toegestuurd waarmee ze zelfstandig de lessen uitvoeren.

Boerderij educatie

Dit was het tweede jaar voor het educatieproject van de MeerBoeren in samenwerking met het NMCH. Op acht Haarlemmermeerse boerderijen is een educatief programma opgezet voor leerlingen van groep 7. Het biologisch tuinbouwbedrijf De Landijn, schapenhouderij Fortboerderij Dijkzicht/Boerbos, het fruitteeltbedrijf De Olmenhorst, akkerbouwbedrijven Fam. Munsterman, Hoeve De Vogel, Hoeve Het Groene hart, Elisabeth Hoeve en Hoeve Vredestein zijn deelnemende boerderijen die een vier uur durend programma hebben verzorgd over de oorsprong van het voedsel, omgang met de natuur, verzorging van dieren en gezondheid. De leerlingen hebben landbouwgewassen gezaaid of geoogst, dieren verzorgd, waterkwaliteitopdrachten gedaan enz. Er is veel enthousiasme vanuit de scholen voor deze lessen omdat zelfs in de agrarische gemeenschap die Haarlemmeer was oudsher is, de kinderen niet goed weten waar hun voedsel vandaan komt.

Vensterbanktuintjes

Omdat niet iedere school de mogelijkheid heeft om met het schooltuinenproject mee te doen is als alternatief het vensterbanktuinproject. In de klas konden de leerlingen dagelijks de ontwikkeling van de tomatenplant volgen. Het vensterbanktuinproject sluit uitstekend aan bij de vanuit een landelijk steunpunt georganiseerde Smaaklessen en het programma SchoolGruiten. Beide programma's zijn gericht op aandacht voor voeding in het basisonderwijs. De materialen voor de vensterbanktuintjes worden door het NMCH geleverd na inschrijving van de scholen.

Warme truiendag en Energy Survival

Warme truiendag en Energy Survival zijn gericht op bewustwording van energiegebruik in eigen schoolgebouw. Dit verslagjaar hebben slechts enkele scholen zich vooraf aangemeld. Het Braambos had voor deze dag de actie 'Wie heeft de langste das' bedacht en daarvoor ook wethouder Tuning uitgenodigd.

De Energy Survival werd dit jaar door de regionale NME samenwerking Amstelland en Meerlanden georganiseerd. De leerlingen van groep 7-8 van vier scholen hebben proefjes gedaan en weblogs gemaakt over de onderwerpen water, wind, fossiele- en zonne-energie.

Nationale Boomfeestdag

Tijdens de boomfeestdag op 17 maart 2010 is in het gebied IJtochtzone Noord door 70 leerlingen van drie groepen 7, 7/8 en 8 van de basisschool De Optimist een twintigtal bomen ingeplant. Wethouder Jeroen Nobel was erbij om de eerste boom te helpen planten.

Nacht van de nacht

Naast de beschreven activiteiten die allen binnen schooltijd plaatsvinden, deed het NMCH op zaterdag 23 oktober weer mee aan de landelijke Nacht van de Nacht. Scholen worden dan nadrukkelijk gevraagd de activiteit door te geven aan de leerlingen en kregen een speciaal lespakket toegestuurd.

Overige projecten PO

Scholen kunnen zich met behulp van de inschrijfmogelijkheden van het NMCH ook inschrijven voor projecten van andere organisaties. Zoals het schoolopruimproject van De Meerlanden, waarbij de groepen een rondleiding krijgen bij het afvalverwerkingsbedrijf 'De Meerlanden' en meedoen met

een schoonmaakactie van zwerfvuil rond de schoolomgeving. Of de waterlessen van Rijnland, hier krijgen de groepen uitleg over het zuiveren van het afvalwater en een rondleiding bij de waterzuivering in Zwaanshoek.

Regionale NME-samenwerking Amstelland en Meerlanden

Het NMCH maakt deel uit van het regionaal samenwerkingsverband Amstelland en Meerlanden. Dit is een samenwerking voor het NME aanbod tussen de gemeenten Haarlemmermeer, Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Amstelland en Meerlanden voert voor het NMCH onderstaande diensten uit:

- Via website www.natuurmilieuweb.nl en de gedrukte overzichtsposter aanbieden van het overzicht van NME-producten in Haarlemmermeer.
- Het ontwikkelen, distribueren en controleren van het leskisten en lespakket aanbod voor de Haarlemmermeerse scholen.

Nieuwe leskisten dit jaar zijn:

- Vraag het de egel (groep 3/4/5) en egels onze natuurlijke burens (groep 6/7/8)
- Vernieuwde kisten zijn keuzekist drinkwater, keuzekist spijkerbroek en keuzekist tweedehands.

Evaluatie

Omdat de lessen op De Heimanshof dit verslagjaar allemaal onder handen zijn genomen (vorm en inhoud) zijn de leerkrachten gevraagd een evaluatieformulier in te vullen. Deze vraag is ook gesteld bij de lessen op de kinderboerderijen en de boerderijlessen van MeerBoeren. In totaal zijn er 152 evaluatieformulieren ingevuld. Praktisch alle onderdelen kregen het predicaat 'goed'. In het opmerkingen vak werd vaak nog wat extra's gezet: "De egelles was top" "Erg leuk! Extra uitleg op niveau, meer dan de moeite waard" "Heel praktisch, aansluitend bij Leefwereld (natuurmethode). Kinderen en ouders waren zeer gemotiveerd. Zelf onderzoeken is heel leerzaam." Bij kinderboerderijen: "Deze opzet is leuk, kinderen blijven enthousiast" Boerderijeducatie: "De kinderen hebben inzicht gekregen in hun eten, hun leefomgeving en de boerderij, dat daar veel werk aanzit."

Vooruit kijken

Gezondheid is een belangrijk element in de schoolklas. Het belang van een goed werkklimaat (temperatuur, licht en schone lucht) wordt steeds meer onderschreven. Gezonde voeding en beweging hoort daar ook bij. Komende jaren wordt vanuit het NMCH daar ook meer aandacht aan besteed in projecten als Energieke Scholen. Ook planten in de klas en een natuurlijker schoolomgeving wordt gestimuleerd bij voorkeur met betrokkenheid van de ouders.

NME in cijfers (onderwerpen en aantal leerlingcontacturen)

Leskisten	4150
Lespakketten	725
Lessen op heemtuin De Heimanshof	
Winterles	615
Kruidentuinles	558
Bijenles	598
Educatiekas	216
Zomertochten	1630
Herfsttochten	2584
Schooltuintjes op De Heimanshof 15 lessen x 77 II	1155
Schooltuintjes bij scholen en De Landijn 15 lessen x 528 II	7920
Vensterbanktuintjes	2042
Kinderboerderijen	
Nieuw Vennep	664
Zwanenburg	474
Hoofddorp	881
Badhoevedorp	336
Haarlemmermeerse bos	
Vlinderroute voorjaar	157
Bomenpad	332
Natuurroute	175
Warme truiendag 15 groepen van 3 scholen	380
Energy Survival 5 groepen van 4 scholen	175
Boomfeestdag	
Ijtochtzone	75
Nacht van de nacht	
Lespakket	109
Nachtelijke route Elisabethhoeve	110 (jong en oud)
Project De Meerlanden, zwerfafval	44
Hoogheemraadschap Rijnland, waterzuivering	258
Boerderijeducatie MeerBoeren	906
VO Kruidenles op De Heimanshof	140
Totaal aan NME contacten	26 553 (in 2009: 22 966)

Voortgezet onderwijs

Dit jaar is een proef gedaan met een veldwerkeraanbod voor het VO samen met de afdeling biologie van het Hoofdvaartcollege. In september volgden zeven groepen van de eerste klas VMBO een kruidenles. De lessen waren een groot succes.

Naast dit bovenstaande NME aanbod, zijn er veel contacten geweest met alle scholen voor VO. Over mogelijke lessen over duurzaamheid in eigen lessen of in het schoolgebouw. Ook de duurzame techniek kwam hierbij naar voren. Dit onderwerp wordt in 2011 verder uitgewerkt.

NME voor volwassenen

Natuur- en Milieueducatie aan volwassenen is dit jaar goed opgepakt. Het NMCH heeft contact gezocht van de IVN afdeling Zuid Kennemerland. Naar aanleiding hiervan heeft de afdeling een speciale werkgroep Haarlemmermeer opgezet, want de Haarlemmermeer was duidelijk een witte vlek in haar werkgebied. Werd in het voorjaar nog een plantencursus gegeven door de polder ecooloog Henk Nijenhuis vanuit het NMCH. In het late najaar en winter werd er een zogenoemde IVN

groencursus aangeboden (de eerste in Haarlemmermeer) met als thema 'Overleven in de winter'. Bij deze cursus werkte een IVN docent samen met de polderecooloog. Er waren 18 cursisten, een mooi aantal voor een nieuw fenomeen. In 2011 gaat het de werkgroep Haarlemmermeer verder met organiseren van activiteiten (excursies en cursussen). Het NMCH ondersteunt de werkgroep omdat zij op termijn veel werk uit handen kunnen nemen.

Activiteiten het hele jaar door

Bij alle onderstaande activiteiten beschreven van maand tot maand en zowel plaatselijk als landelijk heeft het NMCH een rol gespeeld. Coördinerend (Boomfeestdag), als enige organiserend (Energiemarkt), georganiseerd in samenwerking met bedrijven (Groen Rijden) of samen met gemeente (Europese Mobiliteitsweek). Een aantal activiteiten is hierboven al wat uitgebreider beschreven.

Januari

Bij de samenstelling van de gemeentelijke klimaatkrant die in februari werd uitgegeven had het NMCH een ondersteunende rol. Naast het schrijven van een stukje over eigen organisatie, hebben we diverse (opgevolgde) suggesties gedaan over andere onderwerpen of te interviewen personen. Zoals een huishouden met zonnepanelen, een boer met ideeën over duurzaamheid, een school met de wens meer te doen met het onderwerp duurzame energie.

Klimaatstraatfeest

Het Klimaatstraatfeest is een landelijke actie met ondersteuning van onder andere SBS6. Het NMCH heeft zich voor de gemeente ingeschreven als stergemeente. Het Klimaatstraatfeest stimuleerde bewoners zelf aan energiebesparing en duurzame energie te doen. Liefst samen met de burens. Een straat waarvan veel huishoudens zich inschreven kon een prijs winnen in de vorm van een gezamenlijke barbecue of straatfeest. Alle huishoudens die zich in Haarlemmermeer inschreven kregen een klein startpakket met hulpmiddelen om het energiegebruik thuis te verlagen. In totaal hebben 81 huishoudens uit Haarlemmermeer over 56 straten zich onder ander dankzij promotie door NMCH aangemeld bij het Klimaatstraatfeest (in 2009 waren dit er maar 3). Deze actie liep tot april van dit jaar. Aangezien promotie tijdrovend en kostbaar is en de daadwerkelijke reductie van CO₂ waarschijnlijk minimaal, heeft het NMCH besloten deze actie volgend jaar niet te doen.

Februari

12 februari: Dit jaar hebben zeker drie basisscholen met ongeveer 15 groepen meegedaan aan de landelijke actie Warme Truiendag. De verwarming 2 graden lager op school om kinderen bewust te maken van de relatie van ons energieverbruik en de klimaatverandering op aarde. Wethouder Tuning was op het Braambos in Floriande om te meten wie de langste sjaal had omgedaan.

15 februari: Share event (vastgoed en duurzaamheid)

NMCH heeft als werkgroepvoorzitter actief deelgenomen aan SHARE (Sustainable Housing And Real Estate). Meer dan driehonderd bedrijven waren bij dit gemeentelijk evenement aanwezig.

20 februari: Als start voor de gemeentelijke subsidieregeling 2010 werd in Nieuw Vennep een Energiemarkt georganiseerd. De gehele organisatie van deze bijeenkomst lag in handen van het NMCH. Diverse bedrijven lieten die dag zien welke systemen en apparaten zij aanboden en hadden interessante 'beurs' aanbiedingen. Omdat dit keer de Energiemarkt in Nieuw Vennep werd gehouden was het merendeel van de bezoekers afkomstig uit deze woonkern en het zuidelijke deel van Haarlemmermeer. Alle bezoekers konden zich direct inschrijven voor de regeling wat ook volop werd gedaan. Ook in de dagen erna hebben veel bewoners zich ingeschreven. Meer informatie over deze activiteit is te lezen onder het kopje Duurzame energie.

Maart

17 maart was de 1ste avond van een reeks van vier van een plantencursus, die door de polder ecooloog werd gegeven onder de noemer NME voor volwassenen. De cursus was een combinatie van plantenkennis en een excursie door De Heimanshof. Iedere avond werd een ander aspect van plantenleven onder de loep genomen. Ook werd geleerd met de flora uit te zoeken welke plant werd

bekeken, afhankelijk van wat er op dat moment bloeide. Aan deze cursus hebben gemiddeld per avond 12 personen meegedaan met heel veel plezier.

17 maart werd de jaarlijkse Nationale Boomfeestdag gevierd. Zie verder NME deel.

24 maart: Conferentie Groen Rijden, over duurzame mobiliteit

Met een keur van toekomstgerichte voertuigen, met uiteenlopende energietechnieken was het Raadsplein op 24 maart 2010 omgetoverd tot een groene beurs voor duurzame mobiliteit. Deze werkconferentie Groene Mobiliteit, georganiseerd door het NMCH samen met Truckland Noord Holland en met facilitaire ondersteuning van de gemeente Haarlemmermeer werd bezocht door ruim honderd ondernemers. Tijdens deze bijeenkomst hebben sprekers de voor- en nadelen van het rijden op aardgas, groengas, elektriciteit en waterstof aan aanwezigen voorgelegd. De onderwerpen en sprekers waren:

Elektrisch rijden kan: dr. ir. Richard Smokers, strategic consultant sustainable mobility, TNO Science & Industry

Rijden op aardgas kan: Bas Hollemans, Senior Account Manager Methane Fuels, Ballast-Nedam IPM
Groengas in Haarlemmermeer: Andrea van de Graaf, hoofd afdeling Duurzaamheid en Communicatie, De Meerlanden, afval en milieu

Gas of elektrisch? Uiteindelijk allebei tegelijk: Erik de Nie, directeur Silent Motor Company
Een verslag van deze dag en de volledige presentaties staat op de ondernemerspagina Duurzame mobiliteit van nmch.nl. Op deze pagina staat ook informatie en diverse tips over duurzame mobiliteit waar iedere ondernemer zo mee aan de slag kan. Met deze dag hebben we willen laten zien dat duurzame mobiliteit nu al mogelijk is. De vele en zeer verschillende voertuigen op het raadsplein ondersteunden onze stelling. Groen Rijden evenement. Samen met o.a. Truckland en De Meerlanden is een congres rondom duurzame mobiliteit voor bedrijven georganiseerd. In het gemeentehuis werd een viertal presentaties gegeven over de alternatieve brandstoffen (gas, groen gas, elektrisch of waterstof) door landelijk erkende deskundigen op dit gebied. Het was vooral gericht op de praktijk, wat konden de aanwezige ondernemers verwachten van deze vormen van brandstof. Buiten op het plein voor het gemeentehuis stond een grote verzameling aan voertuigen met alternatieve brandstof. Voertuigen die waren uitgeleend door Truckland, Schiphol, Haags busbedrijf, KLM, De Meerlanden en Athlon Car Lease. Dit congres heeft voor veel publiciteit gezorgd.

April

In april en mei hebben zeven deelnemers meegedaan met de natuuroudercursus. De cursus is gegeven door Niek van Dijk in samenwerking met het regionaal verband Amstelland-Meerlanden. De lesmaterialen zijn verzorgd door de regio. Er is geleerd wat de mogelijkheden zijn van een leskist, op welk niveau bied ik iets aan voor de doelgroep etc. Doel van de cursus is ouders te betrekken bij de natuureducatie op scholen.

In deze maand komen de zwaluwen terug uit het verre warme zuiden. Dus de ideale tijd voor het NMCH om te starten met het zwaluwinventarisatie project. Met behulp van folder, poster, website en berichten in kranten en wijkkranten werd iedereen in Haarlemmermeer opgeroepen waargenomen zwaluwen (huis-, oever-, boeren- en gierzwaluw) te melden. Dit aanmelden kon via een speciaal inschrijfformulier op de website, waardoor iedereen zag waar al zwaluwen of zwaluwnesten waren gezien. In totaal zijn er over het hele seizoen een 200 meldingen binnengekomen, het merendeel via de website. We gaan er vanuit dat niet ieder zwaluwnest is gemeld, maar het was wel duidelijk dat in deze van oudsher agrarische gemeenschap de boerenzwaluw nog steeds het meest voorkomt. En ook dat veel oude bruggen kolonies boerenzwaluwen herbergen.

Mei

22 mei was het de Internationale dag voor biodiversiteit. Het NMCH heeft met persberichten en de website extra aandacht gevraagd voor het belang van Biodiversiteit. Het jaar 2010 was door de VN uitgeroepen tot Jaar van de Biodiversiteit. Niet alleen op deze dag besteedde het NMCH aandacht aan biodiversiteit. Zie ook Dag van het park.

30 mei werd de Dag van het park gevierd rondom de Toolenburgerplas. De organisatie van deze dag lag in handen van de gemeente. Het Natuur en Milieu Centrum had die dag een informatiestand met veel educatieve activiteiten. Het NMCH koos ervoor deze dag vooral haar natuurkant te laten zien met als onderwerp: biodiversiteit in het klein. Naast de kraam met informatie over het centrum en haar werkzaamheden, was een tent ingericht met allerlei bakken met waterbeestjes en bodemdiertjes. Kinderen en ook veel volwassenen stonden vol bewondering te kijken naar slakken en de wonderen die in het water leven. In eerste instantie was de aanloop gering omdat het heel hard regende. In de middag werd het weer kort veel beter en was er een gezellige aanloop. De middag werd abrupt afgesloten door windvlagen en forse regenbuien.

Juni, juli en augustus

Op 1 juli was het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer aanwezig bij de informatiemarkt voor raadsleden, voorafgaand aan de raadsvergadering. In de raad zitten diverse nieuwe raadsleden. Het NMCH wil ook hen bekend maken met de doelstelling en het werk van ons centrum. Op de kraam toonden we activiteiten voor de drie verschillende doelgroepen (bewoners, bedrijven en onderwijs).

In deze maanden werden diverse activiteiten afgerond, zoals de plantencursus. De zwaluwactie werd nog voortgezet en er ging vooral veel tijd zitten in de verwerking van de subsidieregeling die in juli weer een vlucht kreeg door verdubbeling van haar budget. Er werd tevens hard gewerkt aan de geplande activiteiten voor de tweede helft van het jaar. Natuurlijk genoten de medewerkers van het NMCH ook van hun welverdiende vakantie.

September

7 september: Duurzame dinsdag, een landelijk ingestelde dag voorafgaand aan de bekende Derde dinsdag van september.

In deze maand waren we gastheer voor het provinciale CO2servicepunt, een deskundige op gebied van duurzame energie van het servicepunt adviseerde kosteloos medewerkers van gemeenten en scholen die zich bezighouden met onderwijshuisvesting ontwerptekeningen, offertes van installateurs en bouwbedrijven, contracten, uitvoeringstekeningen en dergelijke.

De raad fietst: Op 11 september hebben diverse raadsleden in het noordelijke deel van Haarlemmermeer een fietstocht gemaakt. Bij het nieuwe park Zwanenburg hebben Ruud Maarschall en Henk Nijenhuis aandacht gevraagd voor wegen voor de natuur (met een knipoog naar de Europese mobiliteitsweek die maandag startte.)

13 -22 september was het de Europese Mobiliteitsweek (voorheen de Week van de Vooruitgang genoemd). In het kader van de Europese Mobiliteitsweek is in de Haarlemmermeer vanuit het NMCH, in samenwerking met de gemeente, een week lang aandacht besteed aan duurzame vormen van mobiliteit. Op basis van ervaringen van afgelopen jaren bestond vanuit het NMCH de wens deze week met bescheiden inzet van tijd en geld onder de aandacht te brengen in Haarlemmermeer. Op verzoek van de gemeente is het uiteindelijk toch een vrij uitgebreid programma geworden.

- Leerlingen van 10 basisscholen verspreid in Haarlemmermeer verzamelen Groene Voetstappen door te voet, fiets of step naar school te gaan. Het NMCH was gevraagd de voetstappen van basisschool De Brandaris in ontvangst te nemen. Het totale aantal voetstappen is doorgegeven

aan de landelijke organisatie Klimaatverbond, zij hebben deze tijdens de kinderklimaatop aangeboden aan klimaatgezant Hugo von Meijenfeldt. Twee leerlingen van basisschool Tabitha uit Hoofddorp waren daarbij aanwezig.

- Startbijeenkomst over Deltaplan Bereikbaarheid in het raadhuis in Hoofddorp, georganiseerd door de gemeente.
- Band op spanning bij de leaseauto's van de Rabobank Regio Schiphol en voor bewoners, winklend publiek op parkeerterrein bij het raadhuisplein. Een auto waarvan de banden goed op spanning zijn gebruikt minder brandstof en heeft dus minder CO2 uitstoot.
- Onthulling van het duurzaam elektrisch oplaadpunt bij het NMCH. De opening is uitgevoerd door wethouder John Nederstigt. Tijdens de opening is tevens de eerste elektrische bakfiets op zonnepanelen (van heel Nederland) in gebruik genomen. De bakfiets dienst als promotiemiddel voor het NMCH en haar doelstellingen. De bakfiets is gratis beschikbaar voor buurtbewoners om kinderen van school te halen of goederen te vervoeren. Zelfs Sinterklaas en de Kerstman zijn erg gecharmeerd van dit vernieuwende voertuig.
- Leerlingen van Herbert Visser College (HVC) debatteerden op zeer levendige wijze met raadsleden van GroenLinks, D66 en HAP over duurzame mobiliteit in de school in Nieuw-Vennep.
- Gratis met de bus binnen Haarlemmermeer voor alle inwoners van de gemeente.
- Mobiliteitsmarkt op het Burgemeester van Stampelen in Hoofddorp. Op de markt stonden 20 kramen met aanbieders van o.a. zonnepanelen, het Klimaatplatform, de wijkraad Hoofddorp-Oost, fietsersbond en aanbieders van elektrische fietsen, scooters en auto's. De jonge bezoekers konden een wedstrijd doen op de zogenoemde waveboards en de oudere jongere probeerden de aanwezige Segways. Zie voor fotorapportage: www.nmch.nl/nieuws/mobiliteitsweek-zonnig-afgesloten

Uit de evaluatie van de mobiliteitsweek is gebleken dat de week als geheel onvoldoende rendement heeft oplevert. De inzet van geld en tijd van zowel het NMCH als de gemeente voor de diverse onderdelen bleek te weinig aantoonbaar resultaat op te leveren. Dit resultaat komt overeen met dezelfde week in 2009, toen onder de naam 'de week van de vooruitgang'. Het NMCH heeft op basis van deze constatering besloten voor toekomstige evenementen besloten zeer kritisch en terughoudend te zijn om organiseren of te participeren.

Oktober

30 oktober: Nacht van de nacht, traditiegetrouw was er in het weekend waarin de klok wordt verzet aandacht voor het belang van het duister. Die zaterdag was door het NMCH samen met de MeerBoeren een leuke, spannende en leerzame wandeling door het boerenland nabij Nieuw-Vennep uitgezet. De hemel was helder dus ook sterrenbeeld Cassiopeia was met de sterrenkijker van onze eigen directeur Ruud Maarschall goed te zien. Aan het einde van de route kon iedereen zich opwarmen bij een vuurkorf en genieten van warme chocolademelk in een schuur van de Elisabeth Hoeve in Nieuw Vennep.

Het NMCH riep ook dit jaar inwoners en het bedrijfsleven op mee te werken aan een donkere Haarlemmermeerse nacht. Bedrijven konden hieraan meewerken door overbodige buitenverlichting en buitenreclames uit te zetten. Bewoners kunnen ook de buitenverlichting uitzetten en tevens de gordijnen dichttrekken. Alle partners van het NMCH van Schiphol tot Ymere hebben aan deze oproep gevolg gegeven.

November en december

Op 11 november, uitgeroepen tot de Dag van de duurzaamheid, hield het NMCH open huis. Onder genot van eerlijke koffie en een biologisch koekje konden bewoners hun vragen stellen.

In deze tijd zijn verder geen (publieks)activiteiten geweest. Het was een tijd om naar de eigen organisatie te kijken en om de focus verder te verscherpen. Dit mede op verzoek van de nieuw aangetreden wethouder Duurzaamheid, John Nederstigt.

Ruud Maarschall maakte deze maand als directeur van het NMCH bezwaar tegen het sluiten van de enige bewaakte en overdekte fietsenstalling in Hoofddorp, waartoe het college had besloten. GroenLinks sloot zich bij dit protest aan en stelde de raad voor op een andere plek een bewaakte fietsenstelling te maken. Een goede en veilige fietsenstalling kan autogebruik terugdringen.

Netwerken en samenwerken

Een duurzaam Haarlemmermeer kan alleen worden bereikt als iedereen meedoet. Daarom is samenwerken, verbinden en netwerken een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het NMCH. In 2010 zijn er veel contacten geweest met wetenschappers, vertegenwoordigers van organisaties, ambtenaren van landelijke overheid, provincie en natuurlijk van de gemeente Haarlemmermeer.

Enkele grotere samenwerkingsverbanden of projecten willen we toch even toelichten.

Park21

Het plan van de gemeente voor Park21 (www.park21.info) betreft de aanleg van het grootste natuur- en recreatiepark van Nederland (1000 hectare) tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. In 2010 hebben de plannen meer vorm gekregen en zijn ze ter inzage gelegd. In overleg met het projectmanagement is gekozen voor een prominente en logische plek als optie voor het toekomstige voorbeeldcentrum van het NMCH. Volgens huidige planning is de gewenste locatie pas in 2022 beschikbaar.

De Heimanshof

Als 'buurman' is De Heimanshof belangrijk voor het NMCH. Zij beheert de tuin die voor de NME van groot belang is. De polderecoloog heeft geadviseerd bij de plannen van de vereniging die in samenwerking met de wijk- en dorpsraden werden uitgevoerd, zoals inplanten van de zuidoever van de IJtochtzone met water- en moerasplanten. Ook adviseert de polderecoloog bij het opstellen van plannen vanuit de Heimanshof, om het maximale te bereiken dat binnen de rijks- en gemeentelijke werkopzet inpasbaar is. Hij is in die hoedanigheid aanwezig geweest bij vergaderingen met LNV, Landschap Noord-Holland en De Heimanshof.

Klimaatplatform

Het Klimaatplatform is een initiatief van burgers uit de Haarlemmermeer die zich inzetten voor bewustmaking van klimaatveranderingen en de onderliggende oorzaken. Ook zetten zij zich in voor concrete acties om burgers te motiveren tot duurzaamheid en energiebesparing. Het NMCH ondersteunt deze groep met o.a. communicatiemiddelen. In samenwerking is de film *The Age of Stupid* vertoond. De methode *Transition Towns* uit Engeland is gebruikt om bewonersinitiatieven op het gebied van duurzaamheid te stimuleren (thema's zijn: energie, voedsel en wonen) samen met dorps- en wijkraden.

Bewonersparticipatie

Dhr. Lanser is ondersteund bij zijn plannen voor het Marsveld, om maximaal rendement uit zijn inspanningen te halen ten opzichte van de door de gemeente gestelde eisen. Dit project loopt in 2011 door. Andere voorbeelden van bewonersparticipatie zijn het Robin Hoodbosje in Bornholm en het IJtochtproject met wijkraad Floriande. Er zijn door de polderecoloog analyses gemaakt van de huidige gang van zaken bij diverse bewonersprojecten en er is een begin gemaakt met het structureel maken van deze participatie van bewoners aan hun directe openbare leefomgeving.

Het Natuur en Milieu Centrum

Goed voorbeeld doet goed volgen

Het NMCH wil niet alleen anderen stimuleren tot duurzaamheid, maar zij wil zelf ook duurzaam ondernemen. Want door zelf te ervaren, kunnen we beter adviseren.

Duurzame energie

Het NMCH is een stuk energievriendelijker geworden door de plaatsing van 24 zonnepanelen. Deze zonnepanelen maakten het openstellen van het eerste volledig duurzame oplaadpunt voor elektrische voertuigen in heel Noord Holland mogelijk. Meer hierover onder kopje Europese Mobiliteitsweek.

Een deel van de zonnepanelen op het dak van het NMCH is een testopstelling met een set panelen op een draaiplateau dat continu optimaal naar de zon (het meeste licht) gericht is en een vergelijkbare set met een vaste oriëntatie. Doordat de opbrengsten van beide sets apart worden bijgehouden wordt inzichtelijk of de meerinvestering van een draaiplateau financieel aantrekkelijk is. Op basis van de resultaten kunnen we bewoners goed voorlichten over het effect van een dergelijke investering. De voorlopige resultaten wijzen uit dat een investering in een draaiplateau financieel gezien nog niet aantrekkelijk is.

Energiegebruik

Door toepassing van het Plugwise systeem hebben we inzicht gekregen in het sluipverbruik van de apparaten in het gebouw. Dankzij het 'Plugwise' systeem en de toepassing van eenvoudige 'Switch-offs' is het sluipgebruik in ons gebouw met 10% gedaald.

Inkoop

Vanaf het begin van het bestaan wordt bij iedere inkoop gekeken naar duurzaamheid. Papier heeft het FSCkeurmerk, de koffie, suiker en melk eerlijk en biologisch. Dit zijn slechts enkele voorbeelden.

De organisatie

Bestuur

In december 2010 bestond het bestuur uit:

- Ger de Jong, directeur De Meerlanden, voorzitter
- Vacature, Rabobank Regio Schiphol
- Peter van den Brink, Senior advisor Schiphol
- Fred de Ruyter, directeur Ymere (bijgestaan door Popko van Meekeren)
- Andrea van de Graaf, manager Strategie, Duurzaamheid en Communicatie De Meerlanden
- Adviseur vanuit gemeente: vacature

Het bestuur is 6 maal bijeengekomen. Portefeuillehouder financiën Ton Koningen heeft, vanwege drukke werkzaamheden zijn bestuurslidmaatschap moeten beëindigen. Het bestuur dankt hem voor zijn deskundige inbreng en bedrijfsmatige aanpak. Onderwerpen van bespreking waren onder andere: personeelsbeleid, acties en evenementen, klimaatbedrijf Haarlemmermeer, vergroten draagvlak bij ondernemers/organisaties in Haarlemmermeer.

Personeel

In 2010 heeft het NMCH een vast team van vijf medewerkers. In februari is het team versterkt met een projectleider Duurzaamheid. Daarnaast is er ondersteuning van de gemeentelijke polderecoloog en diverse vrijwilligers en oproepkrachten voor natuur- en milieueducatie (NME). In totaal werken 16 mensen bij het NMCH aan Duurzaamheid en NME in Haarlemmermeer. Ook in 2010 hebben zich nieuwe vrijwilligers aangemeld. Zie voor de hele lijst en alle functies www.nmch.nl/overnmch.

Kwaliteitsverbetering en verdieping

Om in de voortdurend veranderende wereld van duurzaamheid bij de tijd te blijven, hebben diverse werknemers van het NMCH afgelopen jaar zich bijgeschoold met cursussen en workshops en door middel van bezochte congressen en studiedagen. Hieronder een overzicht (niet volledig).

1. Praktijkleerkring Biodiversiteit en NME, vier bijeenkomsten met verdieping van de NME-inhoud rond het thema Biodiversiteit. Veel praktijkervaring met toepassingsmogelijkheden in eigen organisatie.
2. EHBO, twee medewerkers, zodat zij als bedrijfshulpverleners kunnen optreden.
3. Gezamenlijke workshop over doel en vooral boodschap van het NMCH. De diversiteit van medewerkers (kennis en achtergrond) vroeg om een gelijkschakeling. Deze workshop was ons aangeboden door Boomerang en Van der Erve op de B2B dagen in oktober.
4. Secretariatsopleiding
5. Seminar 'Opstarten van je eigen duurzaam energiebedrijf'
6. Seminar 'Smart Grids' over slimme energienetten van de toekomst
7. Cursus NME & jongeren
8. Werkconferentie 'Duurzaam voedsel'

Een nieuw centrum

In het businessplan zijn de ambities qua bouw en functie voor het nieuwe voorbeeldcentrum voor duurzaamheid (Cradle to Cradle) vastgelegd. In dit verslagjaar is er een workshop geweest met bestuursleden en medewerkers geleid door Joost Valk van VitalPlaces. In de tekening en beschrijving zijn de wensen gevisualiseerd en verwoord.

Blik op de toekomst

In het jaar 2011 worden de onderwerpen Duurzame energie & energiebesparing en diversiteit nog verder uit gebouwd. Om daar genoeg tijd en geld aan te kunnen besteden zullen enkele andere activiteiten niet tot nauwelijks worden opgepakt. Zoals de Europese Mobiliteitsweek, die afgelopen jaar meer heeft gekost en dan opgebracht voor organisatie, gemeente en klimaat.

Het onderwerp Energie wordt bij alle doelgroepen groot aangepakt. De scholen gaan aan de slag met duurzame energie, het MKB krijgt ondersteuning bij het verlagen van hun energiekosten en voor bewoners is er weer een subsidieregeling die het NMCH gaat uitvoeren. In het bijzonder willen we het project 'Hoofddorp-Oost, een duurzame wijk' noemen, dit project start met de uitvoering in 2011.

Biodiversiteit, de aandacht daarvoor en vooral ook het vergroten daarvan hier in de polder, komt terug in het thema: Jaar van de vleermuis. Maar ook de huismus krijgt aandacht, omdat het NMCH de 60-jarige Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland ondersteunt in haar onderzoek naar het voorkomen van de mus, ook hier in de Haarlemmermeerpolder.

De plannen van de gemeentelijke nota 'Ruimte voor duurzaamheid' (wethouder Nederstigt) bieden voor het NMCH veel (concrete) aanknopingspunten. Vooruitlopend op Ruimte voor duurzaamheid heeft het NMCH aansluitende plannen ingediend bij AgentschapNL. Daarbij gaat het om plannen op het gebied van bestaande duurzame wijk, duurzame techniek in het onderwijs en transitie van agrariërs naar duurzaam ondernemen. AgentschapNL heeft onze voorstellen uitgekozen voor medefinanciering met een bedrag van 200.000 euro tot eind 2012.

Samen met onze partners worden bedrijven uitgedaagd om geld te besparen door gerichte energie- en duurzaamheidsmaatregelen.

Colofon

Natuur en Milieu Centrum Haarlemmeermeer (NMCH)

Wieger Bruinlaan 7, 2132 AX Hoofddorp

Telefoon: 023 555 34 37

E-mail: info@nmch.nl

Website: www.nmch.nl

Teksten: medewerkers NMCH